

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เด็กเล็กๆ มันเหมือนกับผ้าขาว เด็กเล็กๆ พูดยังไม่รู้ต่างๆ ถ้าจับสิ่งใดเข้าไปแล้วมันจะจับสิ่งนั้นเข้าไปเลย เด็กเล็กๆ ไง อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเด็กเล็กๆ มันรับรู้สิ่งต่างๆ เข้าไป สิ่งนี้ถูกต้องดีงาม มันจะเป็นสิ่งที่ดีงาม เงินนี้ ถ้าเงินจริงมีอยู่ตลอดเวลา เงินจริงตลอดเวลา เงินปลอมไม่เข้ามา เงินจริงใช้ได้ประโยชน์ ถ้าเงินปลอมเข้ามา เงินปลอมหาได้ง่าย หาได้สะดวก หาได้สบาย แต่เงินปลอมไม่มีคุณค่า ถ้ารู้ขึ้นมาเงินปลอมจะไม่มีคุณค่าเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน ความรู้ของเราตั้งแต่เด็กๆ ขึ้นมา เราสะสมขึ้นไปมันจะถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง ธรรมะปฏิรูปไป ธรรมะปฏิรูปคือความเห็นของเราเองมันไม่ถูกต้อง ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกต้อง ถูกต้องมันก็ขัดกับความเห็นของเรา ถ้าขัดกับความเห็นของเรามันขัดอย่างไร? ขัดกับความเห็นของเรา ขัดกับความสะดวกสบาย ความเห็นของเราต้องการความสะดวก ต้องการความสบาย ต้องการความที่ว่าซุบมือแล้วเปิบไป แต่ซุบมือแล้วก็เปิบไม่ได้ ไม่ได้ผลประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้ามันขัดขวางไป ขัดเกลามา

การขัดเกลามา เห็นไหม ทำไมเราต้องทำให้ตัวเองลำบากเดือดร้อน ตัวเองลำบากเดือดร้อน ก็เพื่อคุณงามความดีของเรา เพื่อคุณงามความดีของเราไป ถ้าเพื่อกิเลสของเราแล้ว กิเลสมันจะพาไปตามความเห็นของมัน ตามความเห็นของมัน แล้วมันคิดว่าสิ่งนั้นเป็นผลเป็นประโยชน์ แต่สิ่งนั้นให้ผลเป็นโทษตลอดเลย ให้ผลเป็นโทษกับตัวเอง แต่ตัวเองพอใจทำ พอใจทำกับสิ่งที่กิเลสมันหลอกไป แล้วติดกับสิ่งนั้นไป นั่นเป็นผลของกิเลส มันไม่ใช่สิ่งที่ขัดเกลามา

สิ่งใดทำแล้วคิดย้อนหลังแล้วสิ่งที่ไม่ดีเลย สิ่งที่ทำแล้วเสียใจสิ่งนั้นไม่ดีเลย แล้วเราทำของเราขึ้นไปมันจะเป็นอย่างนั้น เสียหายโอกาส เสียหายเวลานะ ชีวิตเราเกิดมามีโอกาสขนาดนี้ โอกาสว่าชีวิตหนึ่งเราก็มียุคโอกาสได้ทำคุณงามความดี คุณงามความดีหรือทำตามใจของตัวเอง

ได้ชีวิตหนึ่ง มีโอกาสเท่านั้น แต่พญามัจจุราชต้องเอาไปหมด แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ

“อานนท์ เราสอนเธอไว้หมดแล้วไม่ใช่หรือ? แม้แต่ตถาคตก็ต้องตายไป ร่างของตถาคตก็ต้องคืนธรรมชาติไป”

คืนธรรมชาตินี้ไปทั้งหมดเลย แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาไป อันนี้ก็เหมือนกัน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องปรินิพพานไป แต่ปรินิพพานไปเพราะทำคุณงามความดีแล้วไง แต่พวกเราทำคุณงามความดียังไม่ถึงที่สุด ถ้าไม่ถึงที่สุด เราต้องพยายามชวนขวายเป็นให้ถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดได้ ถ้าไม่ถึงที่สุดก็ต้องสะสมบารมีต่อไป

สิ่งนี้เป็นคุณประโยชน์มากนะ โลกนี้หมุนไป โดยธรรมชาติของมันจะหมุนไปตลอดเวลา แต่ธรรมะนี้มีเป็นชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ที่หนึ่งก็ได้ ๕,๐๐๐ ปี ๘๐,๐๐๐ ปี แล้วแต่องค์ไหนจะได้สร้างสมบารมีมามากมาน้อยขนาดไหน ๘๐,๐๐๐ ปี ๖๐,๐๐๐ ปี แล้วก็มา ๕,๐๐๐ ปี ๕,๐๐๐ ปีมีศาสนาให้เราได้ก้าวเดิน ให้เราได้ศึกษาเล่าเรียน ศึกษาเล่าเรียนเพื่อมาขัดกับความเห็นของตัวเอง นั่นแหละสิ่งใดประกอบในเรื่องของโลกเขา

ความช่วยเหลือของโลกเขา มันช่วยเหลือกันประสาโลกเขา มันช่วยเหลือกันได้ โลกช่วยเหลือกันได้ แต่การชำระกิเลสออกจากใจมันช่วยเหลือกันไม่ได้ การดัดแปลงตนมันช่วยเหลือกันไม่ได้ มันต้องมีความพอใจ ความพอใจ ความเปิดใจของเรา ถ้าใจเราเปิดใจของเราขึ้นมา เราสามารถชำระกิเลสของเราได้ ถ้าใจเราไม่เปิดใจขึ้นมา สิ่งนั้นเหมือนไม่มีคุณค่านะ สิ่งที่มีคุณค่ามหาศาลเลยมองเหมือนของไร้ค่า สิ่งทางธรรมบอกว่าสิ่งนั้นเป็นของที่ไร้ค่า เป็นของประจำโลก เรากลับเห็นสิ่งนั้นมีคุณค่า

สิ่งที่มีคุณค่า คือว่าสิ่งใดที่ไปแล้ว หัวโชนๆ สิ่งที่เป็นหัวโชนขึ้นมาพยายามขึ้นไปนะ ทั้งชีวิตเลยเพื่อทำงานของเราขึ้นมาเพื่อให้ได้ตำแหน่งนั้น พอได้ตำแหน่งนั้นก็อยู่ชั่วคราวก็ต้องสละไป เปลี่ยนให้คนอื่นขึ้นไป เห็นไหม เวลาเกษียณราชการคนที่อยู่ตำแหน่งใหญ่ๆ โดๆ ขึ้นมาจะอึดอัดมากกับสิ่งนั้น อึดอัดมากกับสิ่งนั้นเพราะสิ่งนั้นให้อำนาจ ให้อำนาจในการปกครอง ให้อำนาจปกครอง

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “มนุษย์ว่าตนเองฉลาดกว่าสัตว์ มนุษย์นี้เป็นสัตว์ประเสริฐ”

สัตว์ประเสริฐ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เหมือนกับว่ามีความต่ำต้อยกว่านกกา นกกา มันจะบินไปตามธรรมชาติของมัน มันบินไปธรรมชาติของมัน มันมีอิสระเสรีของมัน ของเรานี้ติดในกติกาของสังคม อำนาจวาสนาเกิดขึ้นมาเพราะอะไร? อำนาจวาสนาเกิดขึ้นมาเพราะกติกาของสังคมใช่ไหม? อำนาจวาสนาเกิดขึ้นมาเพราะตรงนั้น มีอำนาจ มีวาสนาเกิดขึ้นมาเพราะว่าสังคมตราไว้เป็นอย่างนั้น ถ้าสังคมเปลี่ยนขึ้นไป ตำแหน่งนั้นหมดไป

ตำแหน่งมีเพราะมีเรา เรามีอำนาจวาสนา เราสร้างสมของเราขึ้นมาเราถึงได้ตำแหน่งนั้น เราถึงได้อำนาจวาสนา คนเราเกิดมา คุณนักเรียนนายร้อย ออกมาจะเป็น ผบ.ทบ. ได้กี่คน? ห้องหนึ่งๆ แล้วแต่ละรุ่นจะได้กี่คน? ห้องหนึ่งได้คนเดียว แล้วคนเดียวก็ต้องจับพลัดจับผลูมาก็ได้ ไต่เต้าขึ้นมาขนาดไหน ต้องไต่เต้าขึ้นมา แล้วมาเป็น ๒ ปี ๓ ปีแล้วก็ต้องปลดเกษียณไป

อำนาจวาสนาทั้งชีวิตมาเพื่ออำนาจตรงนั้น อันนั้นของชั่วคราว สมบัติพลัดกันขมมะชั่วคราว แต่บุญกุศลไม่เป็นอย่างนั้นนะ มันสะสมไปลงที่ใจ มันแนบไปกับใจ มันตายไปกับใจ ใจนี้ตายไปแล้วบุญกุศลนั้นเกิดขึ้นไป เห็นไหม พอเราเกิดขึ้นมาถึงมีอำนาจวาสนา บางคนทำงานประสบความสำเร็จ บางคนทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จเพราะของเขาไม่ได้สะสมของเขามา

นี่เติมบุญเติมกุศลเหมือนรดเติมน้ำมัน เราให้ทานเหมือนกัน ให้ทานเพื่อบุญกุศลของเรา ถ้าสิ่งนี้เราเชื่อสิ่งนี้ใจมันมีที่พึ่ง ใจของเราว่าเหว่มากไม่มีที่พึ่ง ทุกคนไม่มีที่พึ่ง มีแต่ความว่าเหว ความอาลัยอาวรณ์ในหัวใจไม่ต้องพูดกันเลยนะ นั่งคอตกนะ เวลาให้พูดกันเรื่องปรับทุกข์ มันจะไหลออกมาเป็นมหาศาลเลย ไหลแต่ความทุกข์ออกมา ในหัวใจมีแต่ไหลออกมา นั่นแหละเวลาปรับทุกข์ขึ้นมา เวลาปรับทุกข์ขึ้นมาออกมาจากใจ ใจมันว่าเหว มันถึงไม่ต้องหาที่พึ่งให้มัน

หาที่พึ่งให้มัน ในเมื่อมันยังทำสิ่งอื่นไม่ได้มันก็ต้องมีทานก่อน ทานนี้เป็นบาทเป็นฐาน เป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้าพูดถึงการกระทำนะ แต่มันเป็นเรื่องใหญ่โตมากสำหรับผู้เริ่มฝึกหัด แต่ถ้าทำไปแล้ว เพราะมีทานแล้ว เพราะเรามีทาน ทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลสงบนหนึ่ง ศีลสงบร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิเกิดขึ้นมาจากใจหนึ่ง

นั่นล่ะสิ่งที่จะเกิดขึ้นมากับใจ ใจเป็นสมาธิเพราะอะไร? เพราะมันแนบแน่นไปกับใจ ใจนี้สัมผัสกับธรรมอันนั้น เป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะใจดวงนั้น คนอื่นจะว่า โอ้ย! มันแว้งว้าง มันจะว่าง มันจะมีความสุขขนาดไหน พุดไปนะ กับคนที่เคยเป็นจะพุดแล้วจะซึ่งใจต่อกัน แต่คนที่ไม่เคยเป็น พอพุดไปสิ่งนั้นจะมีอยู่หรือ? เราจะลงเลสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นไปได้อย่างไร? การชำระกิเลสจะเป็นไปได้ได้อย่างไร? กิเลสจะออกจากใจไปได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ แต่มันเป็นไปได้ เพราะว่าเวลามันทุกข์มันพรั่งพรูออกมาจากใจ มันไหลออกมาจากใจเต็มไปหมดเลย นี่มันเกิดขึ้นได้อย่างไร?

สิ่งนี้เกิดขึ้น เห็นไหม เกิดขึ้นจากความยึดของแต่ละบุคคล แต่ละบุคคลนะ ถ้าคนใดเดือดร้อนกับสิ่งใดแล้วยึดสิ่งนั้น คนนั้นจะเดือดร้อนมาก แต่คนที่เขาไม่ทำอาชีพนั้น คนที่เขาไม่เล่นสิ่งนั้น เขาไม่ชอบใจสิ่งนั้น เขาว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าเลย ยึดเพราะจริตนิสัย ยึดเพราะความเห็นของตนที่มันยึด พอยึดตรงนั้น เห็นไหม ยึดนี้ทุกข์เกิดเพราะอะไร? เพราะสมุทัย ตัณหาความทะยานอยาก ตัณหาความทะยานอยาก

ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ละด้วยมรรค มรรคอริยสัจจัง นั่นละมรรคอริยสัจจังถึงแต่ละบุคคลต้องละด้วยความเห็นของตัวเอง ละด้วยมรรคของแต่ละบุคคล เพราะแต่ละบุคคลเห็นไม่เหมือนกัน แต่ละบุคคลยึดไม่เหมือนกัน คิดไม่เหมือนกัน ความคิดไม่เหมือนกัน นั่นละความคิดเพราะเราเข้าใจของเราว่าเป็นความถูกต้องของเรา ความคิดเพราะเป็นอำนาจาสนา ความคิดเพราะเป็นบารมีของเรา เราสะสมสิ่งนั้นมาเราถึงคิดสิ่งนั้น ถ้าเราคิดสิ่งนั้น คนอื่นเขาไม่คิดเขาก็ไม่เดือดร้อนกับเรา แต่เราเดือดร้อน เราเดือดร้อนเราต้องแก้ไขของเราเอง ถ้าเราไม่แก้ไขของเราเองเราจะทำอย่างไร? ถ้าเราแก้ไขของเราเองเราจะแก้ไขได้

นี่มรรคเกิดขึ้น มรรคของส่วนบุคคล มรรคของแต่ละสัตว์โลก เห็นไหม นี่ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ มันไม่มีรอยเท้าบนอากาศ ถ้าศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล มรรคที่มันลอยลมไป มรรคของคนอื่นเป็นมรรคของคนอื่น ความเห็นของคนอื่น สมบัติของคนอื่น เราไปเห็นสมบัติของเขา สมบัติของคนอื่นเป็นสมบัติของคนอื่นที่เขาสะสมขึ้นมา เขาทำของเขาได้ แต่สมบัติของเรายังไม่เกิดขึ้น ถ้าสมบัติของเราเกิดขึ้นเราจะมีผลงานของเรา ถ้าสมบัติของเราไม่เกิดขึ้น ผลงานของเราไม่มี

นั่นละมรรคนั้นมันถึงเป็นมรรคที่ว่าสัมผัสด้วยใจ ใจนี้เป็นมรรคขึ้นมาเอง ความดำริเกิดขึ้นจากใจ ความเห็นเกิดขึ้นจากใจ แล้วชำระลงที่ใจ ถ้าใจเห็นสิ่งนั้น นั่นแหละ แล้วปฏิบัติเครื่องดำเนินที่จะดำเนินเข้าไปตรงนั้นมันเปิดกว้างไว้ แล้วพอคณะสงฆ์ออกมาต่างๆ มันจะรวบรวมเข้ามา มันจะปิดให้มันแคบลงๆ ถ้าเราเปิดกว้างไว้ โอกาสของคน คนที่เคยใช้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ เห็นไหม คนที่เคยใช้ปฏิบัติเครื่องดำเนินเป็นประโยชน์จะหวงแหนสิ่งนี้มาก ต่อไปจะปิดกั้นให้มันแคบลงๆ แคบลงเอาถึงว่าบวชเป็นพระว่าเป็นพระแล้ว

บวชเป็นพระสมมุติสงฆ์ เห็นไหม แต่ในเริ่มต้นของพระปฏิบัติ การบวชนั้นเป็นการเริ่มต้น เริ่มต้นได้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จากอุปัชฌาย์ให้มา แล้วยังต้องไปชวนขวย ยังต้องไปปฏิบัติ ไอ้ตรงปฏิบัติถ้าเราเปิดกว้างไว้ โอกาสของผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติมันก็จะเป็นไปได้ ถ้าสิ่งที่ว่าโอกาสปฏิบัติเครื่องดำเนินปิดให้มันแคบลง สิ่งใดให้แคบลง จริตนิสัย มรรค ความเห็นของคนไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ความกว้างขวางของใจไม่เหมือนกัน กิเลสมันก็คั่นร่นไม่เหมือนกัน ความไม่เหมือนกันต้องให้มัดค้ำมันพอดีของใจดวงนั้นไง

มักลาจากใจดวงนั้นเกิดขึ้นจากใจดวงนั้น ให้ดับกับใจดวงนั้น แต่ปฏิบัติเครื่องดำเนินธรรมวินัยนี้เป็นเครื่องดำเนินตลอดไป ต้องยึดอันนี้ไว้ ยึดอันนี้ไว้ เห็นไหม ถ้ามันผิดพลาดไป มันทำอะไรผิดพลาดไป มันจะดึงกลับมามันก็แก้ไขได้ ถ้ามันไม่ผิดพลาดไป มันถูกต้องไป แต่เราไม่เข้าใจ ยึดเข้ามา ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต มันต้องเป็นอันเดียวกัน สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา

อันนี้เห็นเหมือนกันหมดเลย แต่การเข้าถึงอันนี้ต่างคนต่างเดินไปหมด เหมือนกับคนเข้ากรุงเทพฯ ถนนเข้ากรุงเทพฯ มันจะไปก็สายก็แล้วแต่จะเข้าถึงจุดหมายปลายทางที่กรุงเทพฯ เหมือนกัน ความเห็นของใจต้องเหมือนกัน แต่ปฏิบัติเครื่องดำเนินไม่เหมือนกัน ถึงต้องเปิดกว้างไว้ให้คนเข้าถึงให้ได้ อันนี้โอกาสของการรักษาใครจะมีคุณค่า ใครจะมีความเห็น คนที่เคยผ่าน คนที่เคยทุกข์เคยยากมามันจะเห็นใจคนรุ่นหลังนะ เห็นใจว่าจะทำอย่างไรให้รักษาสิ่งนั้นไว้ให้คนรุ่นหลังได้เป็นเครื่องดำเนิน

นั่นละครูบาอาจารย์ถึงว่าถ้าเห็นสิ่งนี้มากมันถึงดินรนมาก ไอ้เราไม่เคยเห็นประโยชน์กับ
สิ่งนั้นเราก็นอนใจใจ ว่าสิ่งนั้นของเล็กน้อยๆ มันไม่เล็กน้อยหรอก ผงเข้าตาของคน เห็นไหม
ดินพอกหางหมู เชื้อนแตกเพราะอะไร? เพราะตามด

นี่ก็เหมือนกัน ของเล็กน้อย ถ้าเกิดเล็กน้อย เห็นว่าเล็กน้อยๆ ไป มันจะปิดกั้นผลงานอัน
ยิ่งใหญ่ของใจของสัตว์โลก งานอันยิ่งใหญ่คืองานการชำระกิเลสจากใจของสัตว์โลกไปได้ ใจ
ดวงนั้นยืนยันกับหลักธรรมว่ามีความจริงหนึ่ง ยืนยันกับความสุขในหัวใจนั้นหนึ่ง เป็นปัจจัยจัดตั้ง
รู้จากใจดวงนั้น ยังสอนให้ใจดวงนั้นเป็นผู้ที่ชี้ทางของสัตว์โลกต่อไป

นั่นละใจยิ่งใหญ่อย่างนั้นเพราะการประพฤติปฏิบัติตามมรรคา ตามมรรคอรุณสัจที่
เข้าถึงใจดวงนั้น นั่นละมันถึงต้องสงวน ต้องรักษา แล้วใครจะสงวนรักษานั้นให้ความร่วมมือ
เป็นไปตามธรรมของแต่ละบุคคล เอวัง